

معماری سنتی ایران به مثابه معماری خود ایستا

عطیه حاج اکبری^{۱*}، محمدعلی سهیلی مهر^۲

۱- کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب، ایران، atiye.akbari@ymail.com

۲- کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب، ایران، masoheili@yahoo.com

چکیده

در بحث توسعه پایدار و به طبع آن معماری پایدار اینکه هر ساختمان باید با بستر و محیط طبیعی پیرامون خود تعامل داشته باشد به امری بدیهی مبدل شده است. قسمت بحث برانگیز و مورد توجه این امر چگونگی برقراری تعامل و نوع تدابیر در نظر گرفته شده می باشد. در اینکه معماری سنتی و بومی ایرانی، پایدار بوده شکی نیست و از سویی تکرار بدون خلاقیت در هیچ دوره از آن واقع نگشته، لذا برای حل مشکلات معماری معاصر ضروری می نماید که اصول آن را استخراج نموده و با بهره گیری از دانش روز و استعداد خود در جهت حل مسائل معماری و شهرسازی امروز از آن استفاده کنیم تا مسائل مربوط به انرژی، تامین آسایش کاربران و حفظ سرمایه های ملی را به نحوی پاسخگو باشیم. لذا در این پژوهش سعی بر آن است، با انجام مطالعات کتابخانه ای و اسنادی، و بررسی پیشینه مطالعات مورد بحث، الگوهای پایدار در معماری سنتی ایران مورد بررسی قرار گرفته و راهکارهایی در جهت نمود آن در معماری حال ارائه گردد. الهام از طبیعت در بسیاری از ویژگی های ساختمان دیده می شود. استفاده از گیاهان طبیعی، روشنایی طبیعی، تهویه طبیعی و خصوصیات دمایی زمین و دیگر نیروهای طبیعت، همه در این معماری گنجانده شده است.

واژه های کلیدی: معماری پایدار، معماری بومی ایران، انرژی، الگوهای پایدار

مقدمه

بحران انرژی در چند دهه اخیر و در ادامه ی آن، مشکلات زیست محیطی بر بسیاری از فعالیت های انسانی، سایه افکند و باعث شد حوزه ی طراحی معماری به عنوان یکی از عوامل مؤثر در مصرف بالای انرژی با چالشی سخت مواجه گردد. از این رو، مسئله ی حفظ محیط زیست، نیاز نسل های آینده و بهره گیری از انرژی های رایگان، مفهوم جدیدی را با عنوان پایداری در همه ی علوم، وارد نمود. معماری ایرانی بصورت ارگانیک نه به معنای شکل گیری خود بخودی بلکه با مفهوم طبیعی بودن و از طبیعت برآمدن پا گرفته. در شکل گیری معماری بومی، برخی روابط اجتماعی و اقتصادی با محیط طبیعی و نمادهای فرهنگی، ماهرانه انعکاس می یابند. این معماری جوابگوی نیازهای یک جامعه در ارتباط با عوامل طبیعی و با خواسته های معنوی انسان ها می باشد. استفاده بهینه از انرژی و بهره برداری اکولوژیک از انواع انرژی های پایدار از خصوصیت این نوع معماری به شمار می رود. معماری بومی با مردم همزاد و با محیط، همساز است. استفاده از امکانات محیطی و هماهنگی با طبیعت، در معماری بومی نمایان است. خانه های مسکونی سازگار با شرایط اقلیمی و آسایش به عنوان الگوی مناسب معماری در طول زمان، توسط معماران سنتی تکرار شده اند. همین تسلسل زمانی الگوهای پذیرفته شده، موجب شده است که معماری